

Udskriftsdato: 27. december 2025

2008/1 BSF 154 (Gældende)

Forslag til folketingsbeslutning om fastsættelse af rådighedsbeløb ved ansøgninger om hjælp på det sociale område

Ministerium: Folketinget

Fremsat den 2. april 2009 af Line Barfod (EL), Per Clausen (EL),
Johanne Schmidt-Nielsen (EL) og Frank Aaen (EL)

Forslag til folketingsbeslutning

om fastsættelse af rådighedsbeløb ved ansøgninger om hjælp på det sociale område

Folketinget pålægger regeringen inden udgangen af 2009 at fremsætte lovforslag, der indebærer, at der fastsættes et rådighedsbeløb, der er gældende ved ansøgninger om hjælp i særlige tilfælde efter lov om aktiv socialpolitik og ved ansøgninger om personlige tillæg efter pensionslovgivningen. Rådighedsbeløbet skal svare til det rådighedsbeløb, der er fastsat efter lov om inddrivelse af gæld til det offentlige og konkurslovens regler om gældssanering.

Bemærkninger til forslaget

Forslagsstillerne mener, at der skal fastsættes et rådighedsbeløb på det sociale område, der skal være gældende ved ansøgninger om hjælp i særlige tilfælde efter lov om aktiv socialpolitik, kapitel 10, og ved ansøgninger om personlige tillæg efter pensionslovgivningen.

Rådighedsbeløbet skal svare til og reguleres på samme måde som det rådighedsbeløb, der er fastsat efter lov om inddrivelse af gæld til det offentlige og konkurslovens regler om gældssanering. Rådighedsbeløbene er i 2009 fastsat til 5.170 kr. pr. måned for én voksen og 3.600 kr. til ægtefælle/samlever, 1.420 kr. til børn på 0-1 år, 1.810 kr. til børn på 2-6 år og 2.600 kr. til børn på 7-18 år. Beløbene er fastsat i bekendtgørelse om gældssanering og bekendtgørelse om inddrivelse af gæld til det offentlige, jf. bekendtgørelse nr. 1363 af 19. december 2008 og bekendtgørelse nr. 1365 af 19. december 2008.

Rådighedsbeløbene indgår i vurderingen af en persons betalingsevne, når det efter de gældende regler f.eks. skal fastsættes, hvor stort et beløb man kan afdrage på sin gæld, og skal sikres, at den pågældende har det nødvendige til rådighed om måneden til sit eget og familiens underhold til mad, tøj osv. efter at have betalt boligudgifter, udgifter til samvær med børn og bidragsforpligtelser, udgifter til særlige behov m.v. Kun hvis man har penge ud over dette, kan man afdrage på sin gæld.

Rådighedsbeløbet blev fastsat i forbindelse med revisionen af reglerne om gældssanering i 2005. Som det fremgår af Konkursrådets betænkning, der lå til grund for lovforslaget, ønskede man med rådighedsbeløbet at skabe en mere ensartet praksis for skifterettens behandling af sager om gældssanering. Man overvejede at tage udgangspunkt i satserne for dagpenge, kontanthjælp eller folkepension, men fandt det mere hensigtsmæssigt at fastsætte beløbet på grundlag af de faktiske udgifter, der skal dækkes af rådighedsbeløbet, jf. Konkursrådets betænkning nr. 1449/2004 om gældssanering.

Rådighedsbeløbet er derfor fastsat ud fra det husholdningsbudget, som Forbrugerinformationen tidligere udarbejdede som udtryk for, hvad der er et »rimeligt forbrug« i en husholdning og afspejler, hvad det rent faktisk koster, hvis man skal købe mad, toiletpapir, tandpasta og alt det, der er helt nødvendigt i dagligdagen. Beløbet er godt nok sat lavere end det, som Forbrugerinformationen fastsatte var nødvendigt, men det er stadig en del højere end det rådighedsbeløb, mange kommuner anvender i dag. Desuden bliver beløbet reguleret hvert år på baggrund af den lønudvikling, som anvendes til regulering af visse overførselsindkomster.

Det kan for mange borgere være svært at forstå, at én myndighed, SKAT, vurderer, at de ikke har råd til at betale på en gæld, samtidig med at en anden myndighed, socialforvaltningen, vurderer, at de har rigeligt råd til selv at betale tandlægen. På samme måde virker det urimeligt, at når man ser på, om en borger har råd til en enkeltydelse som tandlæge, vinterstøvler til børnene eller et nyt køleskab, når det gamle er brudt sammen, så mener man, at borgeren skal klare sig for et langt lavere beløb til mad m.v. end det, som Forbrugerinformationen er nået frem til er nødvendigt ud fra dens undersøgelser af prisniveauet på dagligvarer.

Mange kommuner anvender allerede i dag vejledende rådighedsbeløb, når de behandler sager om hjælp på det sociale område. Det viser en undersøgelse, som Rambøll Management udarbejdede i 2006 for Rådet for Socialt Udsatte om kommunernes praksis for at anvende vejledende retningslinjer for, hvor meget forskellige grupper af overførselsindkomstmodtagere skal have til sig selv om måneden, når de søger om hjælp i særlige tilfælde, jf. »Vejledende rådighedsbeløb – en kommunal praksis?«, Rådet for Socialt Udsatte/Rambøll Management, april 2006.

Konklusionerne af undersøgelsen er, at der er betydelige forskelle mellem kommunernes praksis i forhold til, om man anvender et vejledende rådighedsbeløb, og hvor stort et rådighedsbeløb man i så fald tager udgangspunkt i. Mellem 55 og 70 pct. af kommunerne anvender vejledende rådighedsbeløb, og større kommuner anvender oftere rådighedsbeløb end de mindre kommuner. Samtidig fremgår det, at der er en betydelig variation i rådighedsbeløbene mellem kommunerne, der kan svinge fra 1.200 kr. til ca.

4.000 kr. (2005-priser) for enlige kontanthjælpsmodtagere. Både for enlige og par ligger rådighedsbeløbet lavere for kontanthjælps- og starthjælpsmodtagere end for folkepensionister.

Samtidig viser den kvalitative del af undersøgelsen, at der er store forskelle mellem kommunerne i forbindelse med fastlæggelse af størrelsen af rådighedsbeløbet. Kommunerne lader sig inspirere af mange forskellige måder at finde frem til et rimeligt beløb på, f.eks. en andel af dagpengesatsen, en andel af folkepensionens grundbeløb, Statens Husholdningsråds vurdering af kostudgifterne i Danmark, principperne for lønindeholdelse ved inddrivelse af gæld m.v.

Endelig er der også stor variation i, hvordan retningslinjerne udformes, men generelt er vejledninger til intern brug, og det indebærer, at borgerne ofte ikke er bekendt med kommunernes rådighedsbeløb eller retningslinjer for beregningen af beløbene. Der er dog en tendens til større åbenhed og information til borgerne inden for pensionsområdet.

Forslagsstillerne mener, at undersøgelsen klart understreger behovet for, at der fastsættes et rådighedsbeløb for at få ensartethed i sagsbehandlingen og gennemskuelighed for den enkelte borger. Det skal være det samme rådighedsbeløb, som kommunerne anvender ved behandling om hjælp på det sociale område, uanset hvor i landet man tilfældigvis bor, og det skal være det samme rådighedsbeløb, der er gældende, uanset om man er kontanthjælpsmodtager eller folkepensionist. Mad og tøj koster det samme i hele landet, uanset om man er enlig kontanthjælpsmodtager eller pensionist.

Et fast rådighedsbeløb på samme niveau som ved inddrivelse af offentlig gæld vil samtidig forenkle sagsbehandlingen i kommunerne betydeligt, da næsten alle kontanthjælpsmodtagere vil være økonomisk berettiget til enkeltydelser og man derfor kun behøver at se på, om der er helt særlige økonomiske forhold, der gør, at en person har et højere rådighedsbeløb end normalt. Det kan i praksis være tilfældet, hvis man har usædvanlig lave boligudgifter eller man har drevet selvstændig virksomhed og har haft et stort underskud, der gør, at man ikke betaler skat. Sagsbehandlingen kan derfor koncentreres om, hvorvidt enkeltydelserne indholdsmæssigt er berettiget.

Finansiering

Såfremt der bliver flertal for forslaget, skal der naturligvis forhandles med kommunerne om økonomisk kompensation for de øgede udgifter til enkeltydelser, og der skal findes en finansiering. Forslagsstillerne har i den forbindelse en række forslag til, hvor pengene kan komme fra.

Skriftlig fremsættelse

Line Barfod (EL)::

Som ordfører for forslagsstillerne tillader jeg mig herved at fremsætte:

Forslag til folketingsbeslutning om fastsættelse af rådighedsbeløb ved ansøgninger om hjælp på det sociale område.

(Beslutningsforslag nr. B 154).

Jeg henviser i øvrigt til de bemærkninger, der ledsager forslaget, og anbefaler det til Tingets velvillige behandling.